

УДК 336.6:658.15

Купира М.І., к.е.н., доцент
 Kupyra M. Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
<https://orcid.org/0000-0002-8279-7628>
 Іванісік С.В. студент
 Ivanisik S. Student

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: ВЕКТОР МЕНЕДЖМЕНТУ

Луцький національний технічний університет

У статті доведено, що менеджмент фінансовою безпекою підприємства залежить від таких складових як фінансова стійкість, ліквідність, ефективність, що векторно формують фінансову стратегію у довгостроковому періоді. Відтак, в такому ключі побудовані теоретико-прикладні постулати дослідження. Встановлено, що під менеджментом фінансової безпеки підприємства визначаємо захищений стабільний стан підприємства, за якого простежується нейтралізація впливу негативних факторів, що в підсумку працює на покращення фінансового стану та базисно веде до самонаповнення, самовідтворення, ефективного управління, стійкого розвитку та формування якісного інвестиційного клімату.

Сформовано концепт системи менеджменту фінансовою безпекою підприємства, який працює через ефективність фінансового управління, взаємодію фінансових ресурсів та сумарний ефект результату, що системно оцінюють рівень фінансової безпеки через індикатори. Стратегічне управління фінансовою безпекою підлягає оцінці через векторні орієнтири. Забезпечення оптимального рівня фінансової безпеки через оцінку та нейтралізацію загроз. Підтримка рівня фінансової безпеки працює через захищеність та ефективність.

Розроблено стратегічну архітектуру формування векторних орієнтирів забезпечення фінансової безпеки підприємства, що базується на системі вибору типу фінансової стратегії через принципи формування та індикатори ефективності, які посилюють стан безпеки.

Обґрунтовано ефект від впровадження типу фінансової стратегії в системі забезпечення фінансової безпеки, що полягає в забезпеченні економічного, нададитивного та фінансового ефектів для підприємства.

Фінансова безпека є напрямком розвитку фінансової діяльності підприємства, посилення стану соціально-економічної безпеки, надійності та захищеності, що свідчить про налагоджену систему ефективного фінансового менеджменту. Адже, саме нерівності у формуванні та розподілі фінансових ресурсів провокують втрату оптимального рівня фінансового потенціалу, вимагають від підприємства швидкого реагування на виклики.

Ключові слова: фінансова безпека, фінансова стратегія, фінансова стійкість, вектор менеджменту, ефективність, концепт, система.

FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISE: VECTOR OF MANAGEMENT

Lutsk National Technical University

The vector of financial security management of the enterprise directly depends on such components as financial stability, liquidity, efficiency, which ultimately form a financial strategy for the long term proved in the article.

Therefore, the theoretical and applied postulates of the research constructed in this way. It is established that under the management of financial security of the enterprise we define the protected stable condition of the enterprise at which neutralization of influence of negative factors is traced. This ultimately works to improve the financial situation and basically leads to self-fulfillment, self-reproduction, effective management, sustainable development and the formation of a quality investment climate.

The concept of the financial security management system of the enterprise formed, which works through the efficiency of financial management, interaction of financial resources and the total effect of the result, which systematically assess the level of financial security through indicators. Strategic financial security management is

subject to evaluation through vector benchmarks. Ensuring an optimal level of financial security through threat assessment and neutralization. Maintaining financial security works through security and efficiency.

Developed by forming strategic architecture vector guidance to ensure financial security, based on a system of selecting the type of financial strategy through the formation principles and performance indicators that enhance security status.

The effect of the implementation of the type of financial strategy in the system of financial security, which is to ensure economic, super-additive and financial effects for the company, substantiated.

Financial security is a direction of development of financial activity of the enterprise, strengthening of a condition of social and economic safety, reliability and safety that testifies to the adjusted system of effective financial management. After all, it is inequalities in the formation and distribution of financial resources that provoke the loss of the optimal level of financial potential, require the company to respond quickly to challenges.

Key words: financial security, financial strategy, financial stability, management vector, efficiency, concept, system.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В умовах нерівномірного фінансового та соціально-економічного розвитку управління фінансовою безпекою підприємства на пряму залежить від правильних управлінських рішень та достатнього обсягу фінансових ресурсів. І тільки комплексно, ці два компоненти зможуть сформувати якісну та результативну фінансову стратегію на перспективу.

Відтак, прикладні дослідження дозволили стверджувати, що рівень фінансової безпеки залежить від таких варіювання таких показників як: фінансова стійкість, ліквідність, ефективність, ділова активність, що через порогові значення визначають безпеку або небезпеку діяльності та в подальшому формують інструменти стратегічного механізму.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Над теоретико-прикладним пошуком досліджуваної проблематики щодо визначення, аналізу та управління працювали ряд науковців: Вергун А.М., Волощук Л.О., Вахович І.М., Камінська І.М., Купира М.І., Мельник С.І., Вавдіюк Н.С., Хижняк Ю.О. та інші. Однак, саме відсутність чіткого бачення щодо послідовності управління фінансовою безпекою з формуванням стратегічних орієнтирів вимагають побудови системного результативного концепту для підприємства.

Цілі статті. Полягають в обґрунтуванні теоретико-прикладного концепту управління фінансовою безпекою підприємства, формування відповідних інструментів та розробки стратегічних засад формування безпеки через ефективність.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сьогодні управління фінансовою безпекою є визначальним процесом в системі формування безпечного фінансового середовища, стійких конкурентних позицій та дієвих інструментів подолання диспропорцій, що в підсумку забезпечить результат, ефективність та фінансову спроможність.

Однак, часто спостерігається ситуація, особливо на державних підприємствах, при якій недосконалий менеджмент призводить до зростання порогу фінансової небезпеки, втрати можливостей, падіння рівня рентабельності та зростання позикового капіталу.

Тому, подібні ситуації потребують системного перегляду процесів управління безпекою, досягнення та підтримки оптимального рівня фінансово-економічних показників у довгостроковому періоді.

Так, на думку Барановського А.О. фінансова безпека це «ступінь захищеності фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин» [1] та «якість фінансових інструментів і послуг, що запобігає негативному впливу можливих прорахунків і прямих

зловживань на фінансовий стан» [1], що в підсумку визначають напрямок формування менеджменту все таки через якість.

Однак, Мулик Я.І. ґрунтовніше визначає фінансову безпеку як «стан захищеності фінансових інтересів підприємства на всіх рівнях його фінансових відносин від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, який забезпечує його самозбереження та розвиток у поточній та стратегічній перспективах» [2, с. 201], що характеризує результативність як складову безпеки на основі оцінки фінансової рівноваги, платоспроможності, ліквідності, інвестиційної привабливості.

Погоджуємось та беремо за основу підхід до визначення Кім Ю., що управління фінансовою безпекою є «свідомий, цілеспрямований вплив з боку суб'єктів управління підприємством і системою його безпеки на об'єкти безпеки (організація й управління фінансами, планування, контроль і аналіз фінансів, інформаційні ресурси, зовнішньоекономічна діяльність, персонал тощо), який здійснюється для спрямування їх дії на зниження рівня загроз і ризиків, а також попередження небажаних результатів діяльності» [3, с. 79]. Адже, важливо на початкових етапах управління сформулювати мету, послідовність дій та прогнозування ймовірності настання або ненастання невизначеної події, яка тягне небезпеку впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на господарську діяльність підприємства.

Тому, базуючись на дослідження під фінансовою безпекою підприємства визначаємо захищений стабільний стан підприємства, за якого простежується нейтралізація впливу негативних факторів, що в підсумку працює на покращення фінансового стану та базисно веде до самонаповнення, самовідтворення, ефективного управління, стійкого розвитку та формування якісного інвестиційного клімату.

Відтак, окреслений підхід дозволяє стверджувати, що система управління фінансовою безпекою підприємства працює на основі принципів та пріоритетних завдань, таких як:

- максимізація ринкової вартості підприємства та рейтингування за критерієм ефективності;
- оцінка ймовірності та рівень впливу;
- вибір результативних механізмів, що мінімізуватимуть рівень та розмір фінансового збитку.

Сформуємо теоретико-прикладну систему векторного управління фінансовою безпекою підприємства через групування якісних складників (рис. 1).

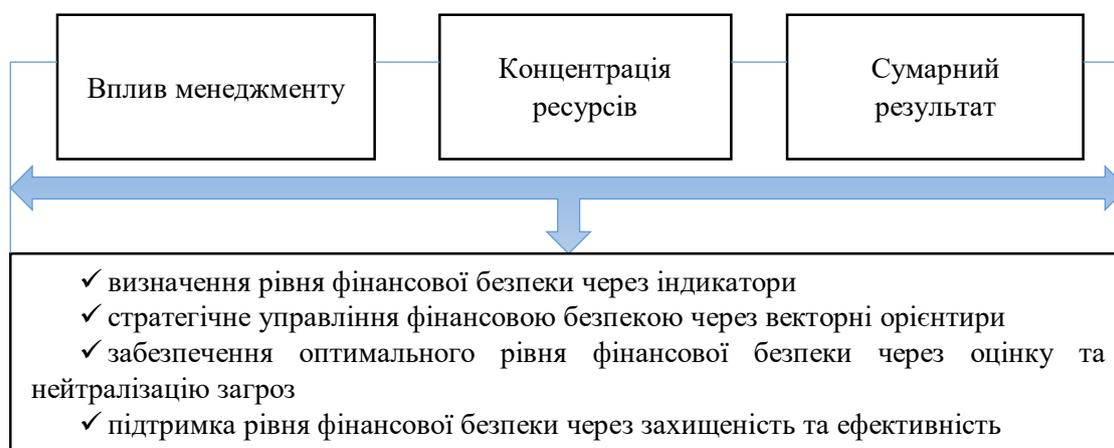

Рис. 1. Концепт системи менеджменту фінансовою безпекою підприємства

Теоретико-прикладний концепт ефективної системи управління фінансовою безпекою працює через вплив менеджменту, концентрацію фінансових ресурсів та сумарний результат, що визначають рівень фінансової безпеки та оцінюють за допомогою системи індикаторів, стратегічне управління фінансовою безпекою через векторні орієнтири, забезпечення оптимального рівня фінансової безпеки через оцінку та нейтралізацію загроз та підтримку рівня фінансової безпеки через захищеність та ефективність.

Концепт формує оптимальний рівень фінансової безпеки підприємства, при якому захищені фінансові інтереси та якісно сформована дієва система фінансового менеджменту.

Виділяють такі види фінансової безпеки:

- «нормальний – індикатори фінансової безпеки підприємства перебувають у межах граничних значень;
- передкризовий – якщо хоча б один з індикаторів фінансової безпеки підприємства не відповідає нормативному значенню» [4, с. 308];
- «кризовий – якщо більшість індикаторів фінансової безпеки підприємства не відповідає еталонним значенням;
- критичний – усі індикатори фінансової безпеки підприємства не відповідають установленим нормативам» [4, с. 309].

Тому, важливо в концепт закласти типи фінансової стратегії, які в підсумку забезпечать ефект від векторного управління фінансовою безпекою підприємства:

1. Стратегія формування фінансових ресурсів, що працює через політику формування достатнього обсягу фінансових ресурсів, з визначеними принципами та індикаторами ефективності від результату.

2. Стратегія забезпечення фінансової стійкості, що працює через оптимізацію структури капіталу, капіталізації прибутковості з визначеними принципами та індикаторами ефективності від результату.

3. Стратегія посилення інвестиційного базису, що працює рух фінансових ресурсів з забезпеченням мультиплікативного ефекту з визначеними принципами та індикаторами ефективності від результату.

4. Стратегія ефективності фінансового менеджменту, що працює через планування, прогнозування, контроль, забезпечення якості управління з визначеними принципами та індикаторами ефективності від результату.

Відповідно, забезпечення стану фінансової безпеки та створення правильного вектору управління потребує визначеного алгоритму дій, що вимагає від підприємства формування типу фінансової стратегії з визначеними індикаторами, прорахованими фінансовими ефектами.

Варто враховувати, що підприємство піддається впливу державного регулювання, зміни до якого вносити не завжди доцільно. Однак, формування стратегічних орієнтирів в системній фінансовій стратегії дозволить адаптуватись до поставлених умов та працювати на ефективність. При цьому, посилювати власні позиції, нарощувати фінансовий стан та формувати безпечне фінансове середовище.

Подібні кроки дозволять прослідкувати прогалини в діяльності, визначити характер та рівень загроз, розкрити можливості та приховані резерви з метою посилення сильних сторін та формування адаптаційних аспектів до зовнішніх загроз.

Відтак, важливо розробити стратегічну архітектуру формування векторних орієнтирів забезпечення фінансової безпеки на підприємстві (табл. 1) з обґрунтуванням ефекту від впровадження типу фінансової стратегії (рис. 2).

Таблиця 1

Стратегічна архітектура формування векторних орієнтирів забезпечення фінансової безпеки підприємства

Тип фінансової стратегії	Принципи формування	Індикатори ефективності
<i>Стратегія формування фінансових ресурсів</i>	функціонування та джерела формування, збалансованості коштів, системної включеності, ефективної скерованості, відповідальності, плану та прогнозу	реінвестування прибутку, дивідендний дохід, оптимізація структури капіталу, капіталізація прибутку
<i>Стратегія забезпечення фінансової стійкості</i>	дивідендного управління, векторної орієнтованості на стратегічну ціль, рівень максимізації, рівень капіталізації	рентабельність капіталу, продукції, виробництва, економічна та фінансова рентабельність, фінансово-економічна ефективність зміни витрат, обсяги дебіторської заборгованості, термін окупності інвестицій
<i>Стратегія посилення інвестиційного базису</i>	інвестиційної керованості, комплексності, інтегрованості системи, взаємодії, посилення відповідальності за результат, на довгострокову перспективу	нарошення прибутку в наслідок збільшення інвестицій, ефективність інвестицій, капітальних і фінансових вкладень
<i>Стратегія ефективності фінансового менеджменту</i>	тривалості, дифузії, системності, синергії, динамічності, гнучкості, ціленаправленості, партнерської взаємодії, відповідальності, комунікації	використання інноваційних технологій, автоматизація, діджиталізація, мотивація, формування soft skills

Базуючись на запропонованому підході щодо формування векторних орієнтирів забезпечення фінансової безпеки підприємства з метою максимально ефективного результату в стратегію закладаємо індикатори ефективності, які працюватимуть через принципи та посилюватимуть стан безпеки на підприємстві.

Саме, узгодженість та ефективність в цьому напрямку дозволяє створювати сприятливе середовище для ведення діяльності.

Фінансова безпека є результатом ефективного фінансового менеджменту та посилює фінансову діяльність через стан безпеки, надійність та захищеність. Нерівності у формуванні та розподілі фінансових коштів провокують ситуацію, при якій рівень фінансового потенціалу досягає критичної точки та вимагає швидкого реагування на ситуацію.

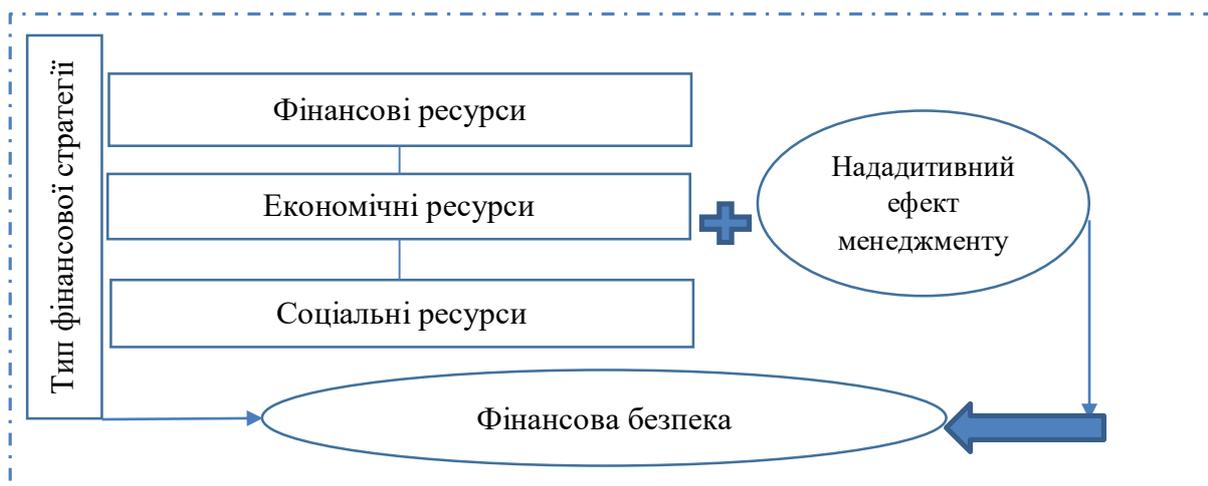

Рис.2. Обґрунтування ефекту від впровадження типу фінансової стратегії в системі забезпечення фінансової безпеки

Висновки. Важливим напрямом у формуванні системи фінансового менеджменту і як результат забезпечення рівня фінансової безпеки є розробка та впровадження стратегічних орієнтирів ефективного управління з чітко підібраними працюючими інструментами. Даний підхід вимагає систематизації дестабілізуючих факторів впливу на діяльність, сильних та слабких сторін, його можливостей та загроз, які прямо або опосередковано мають вплив на стан фінансової безпеки визначаючи її пороговий рівень. Подібні ситуації звичайно посилюють ризики щодо формування рівня безпеки або ж рівня небезпеки. А відтак, вимагають правильного алгоритму дій саме в частині реалізації фінансової тактики у короткостроковому періоді.

Отже, розуміння фінансової безпеки та формування якісного вектору управління дозволить покращити фінансову стійкість підприємства, наростити власну ефективність та посилити рівень фінансової безпеки.

Список бібліографічного опису:

1. Вергун А.М., Стріжко К.В. Сучасні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. № 6. 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4142> (дата звернення: 11.04.2021).
2. Мулик Я.І. Сутність поняття «фінансова безпека підприємства»: систематизація наукових поглядів. *Збірник наукових праць ВНАУ*. № 3. 2013. С. 195-206.
3. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.
4. Хижняк Ю.О. Методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 23. С. 305-312.
5. Волошук Л.О. Фінансова стратегія в управлінні розвитком та економічною безпекою підприємств. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2017. №1 (1). С. 23-30.

References:

1. Vergun A., Strizhko K. Modern approaches to assessing the level of financial security of the enterprise. *Efficient economy*. 2015. Issue 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4142> (access date: 11.04.2021).
2. Mulik Ya. The essence of the concept of «financial security of the enterprise»: systematization of scientific views. *Collection of scientific works of VNAU*. 2013. Issue 3. pp. 195-206.
3. Melnyk S. Management of financial security of enterprises: theory, methodology, practice: monograph. Lviv: «Raster-7». 2020. 384 p.
4. Khizhnyak Yu. Methodical approach to assessing the level of financial security of the enterprise. *Market infrastructure*. 2018. Issue 23. pp. 305-312.
5. Voloshchuk L. Financial strategy in the management of development and economic security of enterprises. *Economic Journal of Odessa Polytechnic University*. 2017. №1 (1). pp. 23-30.